

POSTANOWIENIE

22 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

na posiedzeniu niejawnym 22 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku K.R.

z udziałem J.J., A.B., M.P. i A.B.1

o częściowy dział spadku i zniesienie współwłasności,
oraz sprawy z wniosku J.J.

z udziałem K.R., A.B. i M.P.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej J.J.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach

z 12 września 2023 r., V Ca 959/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od J.J. na rzecz K.R., A.B., A.B.1 i M.P. po 2025
(dwa tysiące dwadzieścia pięć) złotych tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

k.w.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 23 lipca 2023 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach, w sprawie z wniosku K.R. z udziałem J.J., A.B., M.P. i A.B.1 o częściowy dział spadku i zniesienie współwłasności oraz sprawy z wniosku J.J. udziałem K.R., A.B. i M.P. o podział majątku wspólnego, zmienił na skutek apelacji J.J. postanowienie Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z 21 lipca 2022 r.:

- w punkcie III w ten sposób, że wskazaną w nim kwotę 450 481 zł obniżył do kwoty 449 322,75 zł;

- w punkcie IV w ten sposób, że wskazany w nim udział $\frac{8}{32}$ we współwłasności nieruchomości położonej w miejscowości K., oznaczonej w ewidencji gruntów numerem [...] o pow. 0,0276 ha, przyznał na rzecz K.R. w $\frac{4}{32}$ części oraz A.B. w $\frac{4}{32}$ części;

- w punkcie V w ten sposób, że wskazaną w nim nieruchomość położoną w D., oznaczoną w ewidencji gruntów numerem [...] o pow. 0,0167 ha przyznał na współwłasność K.R. w $\frac{1}{2}$ części oraz A.B. w $\frac{1}{2}$ części, udział $\frac{1}{10}$ prawa wieczystego użytkowania nieruchomości położonej w D., oznaczonej w ewidencji gruntów numerem [...] o pow. 0,0248 ha przyznał K.R. w $\frac{1}{20}$ części i A.B. w $\frac{1}{20}$ części oraz udział $\frac{1}{28}$ prawa wieczystego użytkowania nieruchomości położonej w D., oznaczonej w ewidencji gruntów numerem [...] o pow. 0,0240 ha przyznał K.R. w $\frac{1}{56}$ części i A.B. w $\frac{1}{56}$ części;

- w punkcie VIII w ten sposób, że zasądzoną w nim kwotę 37 443,65 zł podwyższył do kwoty 74 887,12 zł;

- w punkcie IX w ten sposób, że zasądzoną w nim kwotę 37 443,65 zł podwyższył do kwoty 74 887,12 zł;

- w punkcie X, XII i XIII poprzez ich uchylenie;

- w punkcie XI w ten sposób, że zasądzoną w nim kwotę 42 148,75 zł obniżył do kwoty 29 471,50 zł;

- oddalił apelację w pozostałej części oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiódł J.J., wskazując na naruszenie art. 31 § 1 k.r.o.; art. 33 pkt 10 k.r.o.; art. 149 i art. 156 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (dalej: „u.g.n.”); art. 212 § 2 w zw. z art. 1035 k.c.; art. 382 w zw. z art. 233 § 1 w zw. z art. 316 § 1 w zw. z 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.; art. 156² w zw. art. 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a także art. 684 w zw. z art. 382 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art 156 ust. 3 i 4 u.g.n.

3. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W pierwszej kolejności wskazał, że w sprawie istnieją istotne zagadnienia prawne:

- czy w przypadku nabycia przedmiotu majątkowego w trakcie małżeństwa, w którym obowiązuje ustrój wspólności ustawowej, za środki z majątku wspólnego oraz za środki z majątku osobistego jednego z małżonków, przedmiot ten wchodzi do majątku wspólnego, jednocześnie do obu majątków w ułamkach odpowiadających proporcji użytych środków, czy do tego majątku, z którego pochodziła większa część środków;

- czy w postępowaniu o podział majątku wspólnego sąd odwoławczy, działając na podstawie art. 156² w zw. z art. 567 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., uprzedza strony o możliwości uznania, iż przedmiot majątkowy nabyty w trakcie wspólności ustawowej częściowo za środki z majątku wspólnego, a częściowo z majątku osobistego, został w całości nabyty do majątku osobistego tego z małżonków, od którego pochodziła część środków, a środki z majątku wspólnego stanowiły nakład (wydatek).

W ocenie skarżącego skarga kasacyjna jest też oczywiście zasadna z uwagi na to, że Sąd drugiej instancji oparł kwestionowane rozstrzygnięcie, w tym wysokość spłat, w oparciu o operat biegłego sporządzony w maju 2021 r., który zgodnie z art. 156 ust. 3 i 4 u.g.n. nie mógł już stanowić podstawy określenia wartości nieruchomości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona

w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

5. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Skarżący nie sprostął powyższym wymaganiom.

Pierwsze ze wskazanych w skardze kasacyjnej zagadnień zostało już wyjaśnione przez Sąd Najwyższy w uchwale z 19 października 2018 r., III CZP 45/18, gdzie wskazano, że rzecz nabyta w czasie trwania małżeństwa, w którym obowiązuje ustawowa wspólność majątkowa, w części ze środków pochodzących z majątku osobistego jednego z małżonków, a w części z ich majątku wspólnego, wchodzi do majątku osobistego małżonka i do majątku wspólnego ich obojga w udziałach odpowiadających stosunkowi środków przeznaczonych z tych majątków na jej nabycie, chyba że świadczenie z majątku osobistego lub majątku wspólnego przekazane na nabycie rzeczy miało charakter nakładu, odpowiednio, na majątek wspólny lub osobisty.

Skarżący nie przedstawił argumentów świadczących o potrzebie dokonania analizy sformułowanego problemu po raz kolejny. W przytoczonej uchwale z 19 października 2018 r. Sąd Najwyższy podsumował poglądy wyrażone w dotychczasowym orzecznictwie, obejmując swoimi rozważaniami wszystkie orzeczenia przedstawione w skardze dla wykazania doniosłości zagadnienia. Świadczy to o tym, że sporne w orzecznictwie zagadnienie zostało rozstrzygnięte, natomiast sam fakt, że skarżący nie podziela poglądu wyrażonego w uchwale i przedstawia własną ocenę rozstrzygnięcia jest niewystarczający do uznania, że wykazał przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego również problematyka wskazana w drugim ze sformułowanych zagadnień, dotycząca stosowania art. 156² k.p.c. Przepis ten zezwala sądowi na poinformowanie stron, że o żądaniu lub wniosku można rozstrzygnąć w oparciu o inną podstawę prawną niż ta, która została zgłoszona. Pozwala to na uniknięcie sytuacji, w której strona zostaje podstawą prawną rozstrzygnięcia zaskoczona dopiero na etapie wydania orzeczenia kończącego postępowanie. W niniejszej sprawie nie miała miejsca sytuacja objęta hipotezą art. 156² k.p.c., Sąd drugiej instancji nie rozstrzygał bowiem na żadnym etapie postępowania na innej podstawie prawnej niż wskazywana przez wnioskodawców i uczestników. Wobec powyższego nie można uznać, że skarżący wykazał, iż kwestia stosowania art. 156² w zw. z art. 567 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. stanowi istotne zagadnienie prawne, którego rozstrzygnięcie będzie relewantne dla rozstrzyganej sprawy.

6. Odnosząc się do powołanej przez skarżącego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, iż uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia SN z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

Skarżący nie wykazał skutecznie, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna z uwagi na kwalifikowane naruszenie art. 156 ust. 3 i 4 u.g.n.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że naruszenie art. 156 ust. 3 i 4 u.g.n. w zw. z art. 278 k.p.c., przez sąd drugiej instancji jako sąd merytorycznie rozpoznający sprawę – w granicach wynikających z art. 378 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – poprzez oparcie się na operacie szacunkowym, który z uwagi na upływ czasu, określonego w art. 156 ust. 3 u.g.n., stracił swoją aktualność w części określającej wartość nieruchomości, nie oznacza automatycznej konieczności uchylenia zaskarżonego orzeczenia w każdym przypadku (postanowienia SN: z 20 grudnia 2018 r., III CSK 164/18; z 14 maja 2021 r., II CSKP 39/21, i z 30 listopada 2023 r. II CSKP 691/23; wyrok SN z 24 listopada 2016 r., II CSK 100/16). Konieczne jest, by uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Oznacza to nie tylko konieczność stwierdzenia uchybienia, ale także potwierdzenia możliwości zaistnienia istotnego wpływu uchybienia na rozstrzygnięcie (postanowienie SN z 24 maja 2019 r., I CSK 223/18). Obowiązek wykazania wpływu uchybienia podanym w skardze przepisom na treść rozstrzygnięcia jest też konieczny dla skutecznego wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Tymczasem skarżący – formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem – ograniczył się do wskazania uchybienia, a zatem wykorzystania przez Sąd drugiej instancji operatu szacunkowego po upływie terminu wskazanego w ustawie, bez podania, że zaszły tego rodzaju zmiany sytuacji prawnej i faktycznej, które mogłyby wpłynąć istotnie na cenę nieruchomości. Skarżący nie wykazał więc, że zarzucane naruszenie art. 156 ust. 3 i 4 u.g.n. mogło mieć wpływ na wynik sprawy,

7. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

8. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). O kosztach orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w związku z § 6 pkt 3, z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

k.w.

ł.n